

Üdvözet a győzőnek

Május nyolcadika van, fél órája adtam le szavazatomat. Ezt itt most fölkerésre írom, még az első részeredmények közzététele előtt. „Üdvözet a győzőnek” — kérték, ez legyen a címe. Nem rossz cím. Szinte a legjobb, ami ebből az alkalomból Adytól kölcsönözhető. A „Halál-tó marad Magyarország” például kínosabban hangzana. Vagy akár a „Most a Mezőn mindenki vesz” is.

Ellenállok a csábításnak, és nem jósolgatok. Mire írásom megjelenik, minden olvasóm többet tud annál, amennyit én most. Legfeljebb kérdezgethetek, ismét Ady szavaival: „Hát mi lesz ebből, tekintetes úr?” Adytól ezt a lova kérdi, a rossz úton, „míg szép feje kigyúl”. Rossz útban mi sem szűkülődünk, és olyan — képzelt — lovam nekem is lehet, mint hajdan Adynak. Legfeljebb engem nem tekintetes úrnak szólít, hanem mondjuk „Örege”-nek.

Csakugyan: mi lesz ebből? Ha már a lovagnál tartunk: feltámadhat-e még egyszer az a fehér csodaparipa, mely Horthyt hordta a hátán? Fogatlan, zörgő csontú szörny — elképezem, amint Boross, Lezsák és Für hátán hörögve bevonul a kormánypalotába. Hogyan üdvözöljem akkor? Egy mérce abrakkal? Jó száraz zabbal? Édes széná-

val? Két marok bükkönnyel? De hiszen régen nincs foga, nem bírna elropogtatni. Már csak részvényeket zabál, és alapítványok okiratait. Ezeket azonban rendre elfogyasztotta az elmúlt négy évben. A legokosabb, ha koponyájára nyomon Szent István koronáját. A csontpacin aztán új életre élednek a korona jogai: üdvözet a győzőnek!

És ha nem a ló eszménye éled újra, hanem a tanké, amelyben Horthy után harminchat évvel egy másik tömeggyilkos vonult be fővárosunkba? Ha — persze csak az érzelmek szintjén és a hatalomgyakorlás köznapi pátoszában — rehabilitálódik ez a rendszer, mely 1956. november 4-étől kezdve, harminchárom évben át undorral töltött el, s ily módon megteremtette életem egységét? Struktúrája és módszerei persze nem térhetnek vissza — de visszatérhetnek a régi pofák, a régi érdekszövetségek, az életünket át-szövő praktikus kis hazugságok hálózata. Igaz: az ő országuknak legalább nem Mucsá lenne a fővárosa. És Moszkvájuk sincs már. Hogy üdvözöljem őket, hogy győznek? Legyetek jobbak, mint amilyenek voltatok? Legyetek jobbak, mint amilyenek vagytok? Legyetek jobbak, mint amilyenek lesztek?

És mi történik, ha az a párt, amelyhez a magam meglehetősen

eretnek módján tartozom, a Szabad Demokraták Szövetsége kerül győzelmi vagy legalábbis részgyőzelmi pozícióba? „Üdvözet a győzőnek!” — kiáltom, és közben hallok, hogy hangom kibicsaklik. Riadalmam oka magánügy, csak pironkodva beszélhetek róla. Nincs kedvem elképzelni, hogy négy évtizedes ellenzékiiség után egyszer csak kormánypárti közíró leszek.

Az ember nem válogathatja tetszése szerint a szerepeit: azonosak vagyunk velük. Szívből szeretném, ha győzne az a párt, amelyhez tartozom, de nem tartom magamat képesnek a gyökeres szerepváltoztatásra. És még ennél is jobban rémít, hogy esetleg a győzelem ellenére sem kell szerepet változtatnom. A hatalom hajlik arra, hogy mindent a maga képére formáljon, és mint fordított alkímista, még az aranyból is rezet csinál. Ennek az esetleges győztesnek tehát jó memóriát kívánok, hogy ne felejtse el sem az előtte járók pályáivét, sem a saját ígéreteit. Újabb csalódsást nemigen bírna el ez az ország. „Üdvözet a győzőnek” — mondom majd az áhított esetben, de — ismét Adyval szólva — rögvest hozzáteszem: „Örzök, vigyázatok a strázsán.”